

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

**FAN VA TEXNIKA TARIXI FANI
O'QUV DASTURI**

Bilim sohasi:	200 000 – San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi:	220 000 – Gumanitar fanlar (tillardan tashqari)
Ta'lim yo'nalishi:	60220300 – Tarix

Fan/modul kodi FT1304		O'quv yili 2025-2026	Semestr 4	ECTS - Kreditlar 4	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Fan va texnika tarixi	60		60	120
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – Fanning dolzarbligi, ilmiy va amaliy ahamiyati.”Fan” tushunchasi, uning mohiyati, rivojlanish qonuniyatlari va tamoyillari. Fanning shakllanishi. Fanning tarkibi va tuzilishi. Uni tashkil qilish va boshqarish. Fanning tasnifi. Fanning ijtimoiy roli va uning rivojlanish istiqbollari. Hozirgi zamon fanining o'ziga xos xususiyatlari. Fan etikasi va olimlik ma'suliyati. Mustaqil O'zbekistonda fanning rivojlanishi va taraqqiyoti kabi masalalarni o'rgatishdan iborat. Fanning vazifasi - fandagi yangi nazariyalarni tahlil etish, fanning asosiy yo'nalishlarini tahlil va tadqiq etish malakasini hosil qilish, davlat va jamiyat taraqqiyotining rivojlanish omillarini tahlil qilishda Fan va texnika tarixi fanining o'rini tushuntirishdan iborat. II. Nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1- mavzu. Tarixiy-ilmiy va tarixiy-texnik tadqiqotlar metodologiyasi. Insoniyat tarixidagi fan va texnika. Inson va tabiat o'rtasidagi munosabatlarda texnologiyaning hal qiluvchi roli. Fan tushunchasi. Ilm-fan bilim tizimi sifatida, yangi bilimlarni olish jarayoni sifatida, ijtimoiy institut sifatida va madaniyatning alohida sohasi va tomoni sifatida. Ilmiy bilim mezonlari. Fanning vazifalari. Fan va texnika tarixi kursining predmeti, maqsad va vazifalari. Fan va texnika tarixining manbashunosligi va tarixshunosligi. Fan va texnologiya tarixini o'rganish usullari. Fanlarning tasnifi. Fan va texnikaning tarixiy rivojlanishini davriylashtirish. 2- mavzu. Tarixiy nuqtai nazardan fan va texnologiyaning nisbati. Fan va texnologiya o'rtasidagi munosabatlarning asosiy tushunchalari. Texnologiyaning fanga nisbatan hal qiluvchi roli qonuni. Ilm-fan rivojlanishining ishlab chiqarishning texnik ehtiyojlaridan nisbiy mustaqilligi qonuni. Ibtidoiy odamning asboblari. Texnologiyaning birinchi tuzilishini shakllantirish. Neolit inqilobi. 3- mavzu. Tarixdan oldingi davrda bilimlarni to'plash Antropogenez va ibtidoiy odamning tabiat haqidagi bilimlari. Ibtidoiy davr				

texnikasi.

Neolit inqilobi. Dehqonchilikning paydo bo'lishi. Madaniy o'simliklarning kelib chiqishining eng qadimgi markazlari. Hayvonlarning uyulanishi. Chorvachilikni rivojlantirish. Sivilizatsiyadan oldingi davrning texnikasi va madaniyati. Dunyo haqidagi ibtidoiy g'oyalar.

4- mavzu. Dastlabki tsivilizatsiyalarning tabiiy bilimlari va texnik yutuqlari

Afsona, sehr, din, iqtisodiy va ishlab chiqarish amaliyoti va qadimgi dunyo davrining kundalik bilimlari. Sug'orish dehqonchiligi. Temir metallurgiasining paydo bo'lishi.

Qadimgi Sharqning tabiiy bilimlari va texnik yutuqlari (Misr, Bobil, Ossuriya). Qadimgi Xitoy va Hindistonda ilmiy bilim va texnologiyalarni rivojlantirish xususiyatlari. Qadimgi tsivilizatsiyalar bilimlari va texnologiyalarining o'ziga xos xususiyatlari.

5- mavzu. Qadimgi dunyoda fan va texnika

Qadimgi Yunoniston va Rimda bilim va texnologiyalarni rivojlantirish. Qadimgi yunonlarning texnik va ilmiy yutuqlari. Qadimgi Yunonistonda tabiiy falsafiy tushunchalar. Aflotun va uning "Akademiyasi". Aristotel-entsiklopedik olim. Birinchi tadqiqot dasturlari. Ellinistik davrning ilmiy va texnik yutuqlari. Iskandariya "muzeyi" va "kutubxonasi" ning tashkil etilishi, ularning oqibatlari. Xususiy fanlarning gullab-yashnashi. Rim davridagi ilmiy va texnik yutuqlar.

6- mavzu. Sharqda ilmiy va texnik bilimlar

Musulmon ilmi tomonidan qadimiy bilimlarni o'zlashtirish. Matematika va mexanika sohasidagi yutuqlar. Arab-musulmon dunyosining astronomik bilimlari. Arab tibbiyotining yutuqlari. Navigatsiya va geografik kashfiyotlar. Arablarning qayta tiklanayotgan Evropa faniga ta'siri. Hind va Xitoy tsivilizatsiyalarining o'ziga xosligi. Fikrlash tarzini va "Sharq" fanining o'ziga xos xususiyatlarini shakllantirishda diniy va falsafiy tizimlarning roli. Ta'lim tizimi. Hind va xitoylik astronomlar, matematiklarning fanga qo'shgan hissasi. Geografik bilimlar. Tibbiy bilimlarni rivojlantirish. Buyuk Xitoy ixtirolari, ularning tarqalishi va ishlatilishi.

7-mavzu: Markaziy Osiyolik allomalarning bashariyat ilmiy taraqqiyotiga qo'shgan ulushi

Markaziy Osiyodan yetishib chiqqan Daholar va ularning faoliyati. Fan va texnika tarixida "Daholik fenomeni". Buyuk muhaddis allomalari.

Hadis ilmi rivojidagi oltin davr. Imom al-Buxoriy va uning "Al-Jome' as-sahih", "Al adab-al-mufrad" asarlari. Abu Iso Muhammad at- Termiziy va uning "Al-Jome'", "Ash-Shamoil an-Nabaviya" kabi asarlari va ularning butun musulmon olamidagi ahamiyati. Qaffol ash- Shoshiy buyuk musulmon qonunshunosi. Qaffol ash-Shoshiyning "Odob al- Qozi"asari. Abu Mansur al-

Motrudiy kalom ilmining bilimdonlaridan. Abu Mansur al-Motrudiy Moturudiya oqimining asoschisi. Abu Mansur al-Motrudiyning "Kitob at-Tavhid" asari va uning ahamiyati. Abu al- Mu'yin an-Nasafiy islom ilohiyoti, falsafasi va kalom ilmini rivojlantirgan alloma. Mahmud az-Zamahshariy va uning ilmiy faoliyati.

8-mavzu: Markaziy Osiyolik qomusiy mutafakkirlarning dunyo sivilizasiyasida tutgan o'rni

Muso al-Xorazmiyning "Bayt ul-Hikma" dagi faoliyati. Ahmad al-Farg'oni va uning "Samoviy harakatlar va umumiy ilmi nujum" kitobi asari va uning ahamiyati. Abu Nasr Forobiyning ijodi va faoliyati. Xorazm Ma'mun akademiyasi va uning vujudga kelishidagi tarixiy shart-sharoitlar. Mustaqillik yillari O'zbekistonda Xorazm Ma'mun akademiyasining qayta tiklanishi va uning bugungi kundagi faoliyati. Ibn Sino va uning ilmiy faoliyati. Abu Rayhon Beruniy – Xorazm Ma'mun akademiyasining raisi. Beruniyning "Qadimgi xalqlardan qolgan yodgorliklar", "Hindiston", "Saydana" va "Geodeziya" asarlarning ilmiy ahamiyati. Mahmud Qoshg'ariy va uning "Devonu lug'atit turk" asari. Mustaqillik yillari O'zbekistonda qomusiy allomalarimiz merosini qayta o'rganishva targ'ib qilishning boshlanishi.

9- mavzu. O'rta asrlarda Evropada ilmiy va texnik bilimlar (V-XIV asrlar) Vizantiya imperiyasidagi fan

Vizantiya yunon-Rim dunyosi bilimlarining merosxo'ri. Vizantiya madaniyatining xususiyatlari. Maktablar, ta'lim; ilmiy fikrning yutuqlari. G'arbiy Evropaning vahshiy bosqinlari va madaniy tanazzuli. Ko'chmanchilar tomonidan olib kelingan texnik yangiliklar. Cherkov qadimgi ta'limning saqllovchisidir. Monastir maktablari. Karoling uyg'onish davri. Buyuk Karl Akademiyasi. XI-XIII asrlarda evropaliklarning texnik yutuqlari. "Buyuk shudgorlash". Hunarmandchilik bilimlari va ularni tarjima qilishning o'ziga xos xususiyatlari, yangiliklar va ixtirochilarga munosabat. Arxitektura va qurilish texnikasi. Xristianlik va fan: aql va e'tiqod o'rtasidagi bog'liqlik masalasini hal qilish. Universitetlarning paydo bo'lishi. O'rta asr sxolastikasi va uning ahamiyati. Eksperimental falsafa va birinchi ilmiy tadqiqotlar.

10-mavzu. Uyg'onish davrida ilmiy va texnik fikrning rivojlanishi (XIV-XVI asrlar)

Uyg'onish davrida ilmiy va texnologik taraqqiyotning ijtimoiy-iqtisodiy kelib chiqishi. Gumanizm uyg'onish davri dunyoqarashi sifatida. Uyg'onish davri fanining o'ziga xos xususiyatlari. Ilmiy fikrlash uslubini o'zgartirish. Rassomlar va muhandislar, me'morlar va fortifikatorlar, universal olimlar. Texnik ixtirolar. Tipografiya. "Chang inqilobi". Harbiy texnikani rivojlantirish. O'qotar qurollarning paydo bo'lishining ijtimoiy oqibatlari. Ritsarlik davrining oxiri. "Kopernik inqilobi"ning boshlanishi. Buyuk geografik kashfiyotlar va ularning umumiy dunyoqarash va tabiiy bilimlarni to'plash uchun ahamiyati. Agrotexnik inqilob. Buyuk geografik kashfiyotlarning ijtimoiy oqibatlari.

11-mavzu: Markaziy Osiyoda Temur va temuriylar davri fan taraqqiyoti

Amir Temur homiyligida Markaziy Osiyoda fan va madaniyatning yuksalishi. Temur tomonidan Samarqand Akademiyasi asoslarining yaratilishi. Samarqand madrasalari va saroy kutubxonasi. Mashhur faylasuf S.Taftazoniy va uning 40 dan oshiq asarlarida kalom, mantiq, handasa, she'riyat, arab tili grammatikasi masalalarining yoritilishi. Jurjoniy Samarqandning yetuk allomasi. Nizomiddin Shomiy va uning "Zafarnoma" asari. "Temuriylar Renessansi". Samarqand Akademiyasi. Mirzo Ulug'bekning ilmiy faoliyati. Mirzo Ulug'bek tomonidan Samarqandda Rasadxona qurilishi va uning ahamiyati. "Ziji Ko'ragoniy" asari va uning ahamiyati. Mirzo Ulug'bek maktabi vakillari Qozizoda Rumiy, Ali Qushchi va G'iyosuddin al-Koshiy. Alisher Navoiy va uning o'zbek adabiy tili rivojiga qo'shgan hissasi. Zahiriddin Muhammad Bobur olim sifatida. "Boburnoma" muhim tarixiy, ilmiy manba.

12- mavzu. Yangi davr fani va texnologiyasi (XVII-XIX asrlar) (klassik fan)

"Kopernik inqilobi"ning dunyoqarash ma'nosi. "Ilmiy inqilob" yo'li: Nikolay Kopernikning "De Revolutionibus" (1543) dan Isaak Nyutonning "Philosophiae Naturalis Principia Mathematica" (1687) gacha. Galiley Galiley: hayot va ilmiy ijod dramasi. Akademik fanning boshlanishi. Fanlar akademiyalari, ixtisoslashtirilgan oliy o'quv yurtlari, ilmiy jamiyatlar, muzeylar tashkil etish. Ma'rifat davrida fanning tarqalishi. Klassik fanning shakllanishida turli Evropa xalqlarining roli. Sanoat inqilobi va kapitalizumni tasdiqlash. Ishlaydigan mashinalarni ixtiro qilish va bug ' dvigatelini yaratish. Transportda bug ' dvigateliidan foydalanish. Metallurgiyadagi yutuqlar. Harbiy texnikani rivojlantirish. XVIII-XIX asrlarda ilmiy tadqiqotlarni farqlash va integratsiyalash jarayonlarini chuqurlashtirish. turli fanlardagi ilmiy inqiloblar. Yangi davr ilm-fanining yaratuvchilari. Eng muhim ixtirolar: parovoz, paroxod, elektromagnit telegraf, quyma po'lat ishlab chiqarishning yangi usullari va boshqalar.XIX asrda shakllanish. klassik texnik fanlar (amaliy mexanika, issiqlik muhandisligi, elektrotexnika). XIX asrning ikkinchi yarmi-XX asr boshidagi texnik yutuqlar (elektr asrining boshlanishi, yangi kimyoviy texnologiyalar; qurilish texnikasi; transportdagi inqilob; aloqa va ommaviy axborot vositalari; qishloq xo'jaligi texnikasi va texnologiyasi; harbiy texnika).

13-mavzu: XVI-XIX asrlarda Markaziy Osiyoda fanning ahvoli

Markaziy Osiyoda fanning rivojlanishida bir oz tushkunlik. Madrasalar va maktablar. Kutubxonalar faoliyati. Bobokalon Mufti tomonidan matematikaga oid o'quv qo'llanmalarini yaratilishi. Mirza Badi Devoniy faoliyati. Ubaydulla ibn Muhammad Yusuf va uning "Davolash usullari haqida" asari (1598 yil). Ahmad Donish va uning astronomik asarlari. Mahmud ibn Vali va uning "Bahr ul-asror" asari. Jo'g'rofiy bilimlarning rivojlanishi. XVI-XIX asrlarda tabiiy va

ijtimoiy fanlarning ahvoli. Mirzajon Sheroziy va Yusuf Qorabog'iy. Tarixnavislik. I.Ibrat, M.Bayoniy, A.Donishlar ilmiy asarlariga tavsif. Rossiya imperiyasi davrida fan rivojidagi nomutanosibliklar. V.Nalivkin, N.Veselovskiy, R.Shreder, V.Bartol'd, V.Vyatkin. Rus-tuzem maktablari va jadid maktablari.

14-mavzu. 20-asr fanlari va texnologiyalari (klassik bo'lmagan va postklassik fan)

Klassik bo'lmagan fan. XIX-XX asrlarda tabiatshunoslikdagi ilmiy inqilob A. Eynshteynning maxsus va umumiy nisbiylik nazariyasini yaratishi. Kvant nazariyasini yaratish. Radioaktivlikning kashf etilishi. Yadro fizikasining paydo bo'lishi. Astronomiyaning yutuqlari. Kosmik tadqiqotlar va tadqiqotlar. Genetikaning paydo bo'lishi va biologik fanlarning butun tizimini qayta qurish. Agronaukning yutuqlari. V. I. Vernadskiyning biosfera va noosfera haqidagi ta'limoti. DNKni ochish va gen kodini dekodlash. Molekulyar biologiyaning rivojlanishi. Ekologiyaning paydo bo'lishi va rivojlanishi. Klassikadan keyingi fan. XX asrning ikkinchi yarmidagi ilmiy-texnik inqilob. Zamonaviy jamiyat uchun mohiyat, uning yo'llari va oqibatlarini tushunish. Energetikada, boshqariladigan termoyadroviy sohada ajoyib kashfiyotlar; elektronikani rivojlantirish; kibernetikani yaratish. Shaxsiy kompyuterlar. Informatika. Raqamli inqilob. Kosmik tadqiqotlar: DNK molekulasini dekodlash. Bilimlarni saqlash va olish usullaridagi inqilob bilan bog'liq ilmiy faoliyat tabiatining o'zgarishi (fanni kompyuterlashtirish). Texnotronik inqilob Sayyora hodisasi sifatida. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari zamonaviy tsivilizatsiya asosidir. AKTning zamonaviy ishlab chiqarish, biznes, menejmentdagi roli. Nanotexnologiya. Yangi texnologiyalarning axloqiy jihatlarini. Texnogen ofatlar xavfi. Ilmiy-texnik taraqqiyotning rivojlanishi ustidan jamoatchilik nazorati zarurati. Insoniyatning ilmi va xavfsizligi.

15-mavzu: Mustaqillik yillarida O'zbekistonda ilm-fan sohalarida erishilgan yutuqlar va rivojlanish.

Milliy istiqlolninigi ilm-fan taraqqiyotida tutgan o'rni. "Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi" va "ta'lim to'g'risidagi qonun"lar milliy fanimiz rivojlanishining qonuniy asosi. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda ilm-fan sohalarida erishilgan yutuqlar. O'zbek olimlari kashfiyotlarini jahon miqyosida e'tirof etilishi. O'zbekiston-2030 strategiyasi.

III. Seminar mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Seminar mashg'ulotlarida talabalar Tarix fanida innovasiyalar: texnologiyalar, modellar va metodlar fanidan ma'ruza darslarida olgan nazariy bilimlarini mustahkamlash bilan birga, seminarlar mavzulari bo'yicha tayyorgarlik ko'rish jarayonida qo'shimcha adabiyotlar va tarixiy manbalar bilan tanishish orqali qo'shimcha bilim va xulosalar chiqarish ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat. Natijada, ularning bilim doiralari ilmiy jihatdan asoslangan holda kengayadi.

Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Tarixiy-ilmiy va tarixiy-texnik tadqiqotlar metodologiyasi.
2. Tarixiy nuqtai nazardan fan va texnologiyaning nisbati
3. Tarixdan oldingi davrda bilimlarni to'plash
4. Dastlabki tsivilizatsiyalarning tabiiy bilimlari va texnik yutuqlari
5. Qadimgi dunyoda fan va texnika
6. Sharqda ilmiy va texnik bilimlar
7. Markaziy Osiyolik allomalarning bashariyat ilmiy taraqqiyotiga qo'shgan ulushi
8. Markaziy Osiyolik qomusiy mutafakkirlarning dunyo sivilizasiyasida tutgan o'rni
9. O'rta asrlarda Evropada ilmiy va texnik bilimlar (V-XIV asrlar) Vizantiya imperiyasidagi fan
10. Uyg'onish davrida ilmiy va texnik fikrning rivojlanishi (XIV-XVI asrlar)
11. Markaziy Osiyoda Temur va temuriylar davri fan taraqqiyoti
12. Yangi davr fani va texnologiyasi (XVII-XIX asrlar) (klassik fan)
13. XVI-XIX asrlarda Markaziy Osiyoda fanning ahvoli
14. 20-asr fanlari va texnologiyalari (klassik bo'lmagan va postklassik fan)
15. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda ilm-fan sohalarida erishilgan yutuqlar va rivojlanish

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'limni baholash – bu talabalarning jamoaviy tartibda va yakka tartibda berilgan amaliy loyihalarni bajarishlari orqali amalga oshiriladi. Bunda har bir talabaga bitta jamoaviy loyiha va ikkita yakka tartibda bajariladigan loyiha beriladi. Talaba berilgan loyihaning maqsad va vazifalarini, mohiyatini tushungan holda qo'yilgan masalani o'rganib, izlanishlar olib boradi. Olingan natijalarni tahlil qilib, hulosalari bilan taqdimotlar tayyorlab himoya qiladi. Ishchi fan dasturida loyihalarning soni, mavzusi, mazmuni bajarish usullari va topshirish muddatlari to'liq ochib beriladi.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. "Qadimgi Sharqda ilmiy tafakkurning rivojlanishi" mavzusida esse yozish.
2. "Qadimgi Yunonistonda fan" mavzuida internet yordamida ma'lumot tayyorlash.
3. "Qadimgi Rimda fan" mavzuida internet materiallari asosida ma'lumot tayyorlash.
4. "Suqrot buyk mutafakkir" mavzuida tarixiy badi'a tayyorlash.
5. "Platon ulug' mutafakkir alloma" mavzuida maqola yozish.
6. "Aristotel antiq dunyoning universal aql egasi" mavzuida ilmiy maruza tayyorlash.
7. Platon maktabiga kiruvchi allomalarning royxatini tuzish.
8. Qadimgi Xitoyda fan mavzuida ilmiy ish referat tayyorlash.

	9. Qadimgi Hindistonda fanning rivojlanishi mavzuida referat yozish . 10. Islom uygonishi davrida fan davra suxbatiga tayorgarlik. 11. Baytul – Hikma allomalari xaqida biografik malumotlar tuzish. 12. Ahmad Al –Fargoniy xaqida malumotnoma tayorlash. 13. Abu Nasr Farobiy xaqida biografik maqola yozish. 14. Abu Rayhon Beruniy haqida referat yozish . 15. Xorazm Momun akademiyasining 1000 yilligi mavzuida O‘zbekiston tarixi muzeydan ekspozitsiyalarni urganish. 16. Abu Ali ibn Sino buyuk qomusiy alloma mavzuida ilmiy maqola tayorlash . 17. Imom al Buxoriy buyuk muxaddis alloma mavzuida referat. 18. Burhoniddin Margoniy va O‘rta Osiyo fikh maktabi degan mavzuida ilmiy maruza tayorlash. 19. O‘rta Osiyoning buyuk mutasavvufilar va ularning ilmiy merosi mavzuida malumotnoma tayorlash. 20. “Evropada dastladki universitetilarga asos solinishi” mavzuida davra suhbatiga tayyorgarlik . 21. “Buyuk geografik kashfiyotlar va uning fanga ta’siri” mavzuida referat yozish. 22. “N.Kopernik ulug‘ olim” mavzuida internet saytlari yordamida ilmiy ma’ruza tayyorlash . 23. Evropada inkvizitsiya ta’qibiga uchragan olimlar haqida ma’lumotlar to’plash. 24. Amir Temur davrida yashagan allomalarning ruyxatini tuzish. 25. “Mirzo Ulug‘bek va uning ilmiy maktabi” mavzuida video roliklar tayyorlash. 26. Захириддин Мухаммад Бобурнинг “Бобурнома” асари ҳақида кичик илмий тадқиқот тайёрлаш. 27. “XVII asr oxiri va XVIII asrda Evropada fanning rivoji” mavzuida referat tayyorlash. 28. “XVII – XIX asrda O‘rta Osiyoda fan” mavzuida rolik tayyorlash. 29. “XX asr ilmiy texnika asri” mavzuida tezis tayyorlash. 30. “Mustaqil O‘zbekistonda fan” mavzuida referat tayyorlash.
3.	VII. Ta’lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba: • fan tarixining metodi, asosiy bosqichlari, ilmiy maktablar xaqida ma’lumot olish; • qadimgi va o‘rta asrlarda ilmiy maktablar, akademiyalar, va universitetlarning tashkil topishi haqida atroflicha tasavvurga ega bo‘lish. • Sharqda va Yevropada Renessans davrida aniq fanlarning rivojlanishi va ilmiy qashfiyotlarning yuzaga kelish jarayonlarini bilishi kerak. • insoniyat hayotida muhim rol o‘ynagan ilmiy-texnikaviy kashfiyotlarning mohiyatini o‘rganish

	• XX – asrda nohaq siyosat orqasidan qatag'on qilingan olimlar hayotini atroflicha o'rganish. • jamiyat rivojlanishini tarixiylik, ilmiylik va mantiqiylik asosida o'rganish, Vatanimiz tarixini jahon tarixi bilan uyg'unligini ta'minlash, mustaqil va zamonaviy fikrlash, o'tmish voqelikni tahlil etib xolisona baho berish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
4.	VIII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va hioya qilish uchun loyihalar
5.	IX. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar va tushunchalar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy va oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha og'zaki savol javob, yozma ish yoki test topshirishi zarur.
6.	IX. Asosiy adabiyotlar: 1. I.A. Каримов "Ўзбекистон мустақилликка еришиш остонасида", "Ўзбекистон" Тошкент - 2012 2. Ғ. Муҳамедов, У. Хўджамкулов, С. Тоштемирова "Педагогик таълим инновацион кластери", "Университет" Т. - 2020. 3. Ғ. Муҳамедов, У. Хўджамкулов "Педагогик таълим инновацион кластери таъриф, тавсиф, тасниф", "Университет" Т. - 2019. 4. Gaffarov Y.X. "Maxsus fanlarni o'qitishda yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish usullari", "shafolat nur.favz" Т. – 2021 5. М. Маҳкамов, Н. Халилов "Қадимги шарқ сивилизацияларидан ёдгорликлар", "Таълим нашриёти" Т. - 2020 X. Qo'shimcha adabiyotlar. 1.Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. T.I. –Toshkent.: O'zbekiston. 2017. 2.Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyanob xalqimix bilan quramiz. –T.; O'zbekiston.. 2017. 3.Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson ma'nfatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O'zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi qabul qilinganining 24 yiligiga bag'ishlangan tantanali marosimidagi marosimidagi ma'ruzasi. – Toshkent.: O'zbekiston. 2017.

4. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. –Toshkent.: O'zbekiston. 2017.
5. Karimov I.A. Fanning vazifasi — Vatanning gullab yashnashiga xizmat qilish. T., 1994.
6. Karimov I.A. Fan mamlakat taraqqiyotiga xizmat qilishi kerak. T., 1994.
7. Karimov I.A. Avlodlarning barkamol rivoji — O'zbekiston taraqqiyotining asosi. T., 1997.
8. Karimov I.A. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. Tanlangan asarlar to'plami. T., 1999.
9. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat yengilmas kuch. T, “Ma'naviyat” 2008.
10. Karimov I.A. “O'rta asrlar Sharq allomalari va mutafakkirlarining tarixiy merosi, uning zamonaviy sivilizasiya rivojidagi roli” mavzuidagi xalqaro konferensiyada so'zlangan nutqi. “Xalq so'zi”, 2014 yil 15-16 may.
11. Karimov I.A. Ona yurtimiz baxtu iqboli va buyuk kelajagi yo'lida xizmat qilish – eng oliy saodatdir. –T., O'zbekiston. 2015.
12. Shorland M. Warwick A. Teaching te History of Science. – Oxford: Press ed., 1989.
13. Алимова Д.А. Ўрта Осиёда жадидчилик. Янгиланиш йўллари, ислохотлар, мустақиллик учун кураш. Т., 2000
14. Алимова Д.А. История как история, история как наука. Т., “Ўзбекистан” 2008.
15. Ахмедов Б. «Улуғбек» Т., 1994.
16. Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академиясининг 50 йиллиги. Т., 1993.
17. Абдунабиев А. Вклад в мировую цивилизацию. Т., 1998.
18. Античная культура. Словарь-справочник. М., 1995.
19. Булатов М.С. Космос и архитектура. Москва-Ташкент. 2009.
20. Бурхониддин Ал-Марғиноний. Хидоя. Т., 2000.
21. Комилов Н. Тафаккур карвонлари. Т., 1999.
22. Кодиров А. Ўрта Осиёда медицинанинг пайдо булиши. –Т., 1990.
- 27.
23. Пуанкаре А. О науке. М., 1983.
24. Школы в науке. М., 1977.
25. Франк Ф. Философия науке. М., 1960.
26. Эйнштейн А. Собрание научных трудов. Том 4. М., 1967.
27. Лосев А.Ф. Философия, мифология, культура. М., 1991.
28. Маънавият юлдузлари. Т., 1999.
29. Мифы народов мира. Энциклопедия, т. 1-2, М., 1998.
30. Мозийдан таралган зиё. Имом Ал-Бухорий. Т., 1998.
31. Наука Средней Азии и мировая цивилизация. Т., 2000

	www.pedagog.uz (Respublika pedagogika talim muassasalari portali) www.cspi.uz (Chirchiq davlat pedagogika universiteti web-sayti) www.edu.uz (O'zbekiston Respublikasi ta'lim portali) www.unilibrarv.uz (Yagona elektron kutubxona axborot tizimi) www.natlib.uz (A.Navoiy nomidagi O'z.MK) www.ziyonet.uz - Ziyonet axborot-ta'lim resurslari portali
7.	Chirchiq davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2024 yil “<u>29</u>” <u>avgust</u>”dagi qarori bilan tasdiqlangan
8.	Fan/modul uchun ma'sul: O.A. Maxmudov – ChDPU, “Tarix” kafedrasi dotsenti, tarix fanlari nomzodi.
9.	Taqrizchilar: A.A. Biykuziev – O'zMU, “Jahon tarixi” kafedrasi dosenti, PhD, O.M. Normatov – CHDPU, tarixi kafedrasi dotsenti, tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori, (PhD).